Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys laiksi tartuntatautilain 16 ja 22 §:n muuttamisesta (HE 15/2021 vp)

Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi aluehallintovirastolla olevaa mahdollisuutta määrätä pakollinen terveystarkastus. Sääntelyyn esitetään lisättäväksi myös virkasuhteiselle kunnan ja sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavalle lääkärille mahdollisuus tehdä yksittäistä henkilöä koskeva päätös pakollisesta terveystarkastuksesta sellaisessa tilanteessa, jossa se olisi välttämätöntä yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. (16 §)

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen tai perustellusti sairastuneeksi epäillyn ja näille taudeille altistuneen tai perustellusti altistuneeksi epäillyn henkilön velvollisuudesta antaa itseään koskevia tietoja asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle. (22 §)

Tartuntatautilaki 16 § Pakollinen terveystarkastus

Aluehallintoviraston päätös

Voimassa olevan tartuntatautilain 16 §:n mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Pykälän soveltamiseen on kuitenkin liittynyt epäselvyyksiä, joiden vuoksi ei ole ollut täysin yksiselitteistä, voidaanko aluehallintovirastojen pakollista terveystarkastusta koskeva päätös kohdentaa koskemaan useampaa henkilöä kerrallaan. Tämän takia pykälään ehdotetaan lisättäväksi lause, jonka mukaan pakollista terveystarkastusta koskeva päätös voisi kohdistua yksittäiseen henkilöön tai useampaan henkilöön samanaikaisesti.

Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat tehokkaat toimet yleisvaarallisten tartuntatautien torjumiseksi, sillä muutokset olisivat toistaiseksi voimassa olevia. Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat taudin leviämisen ehkäisemiseksi tarpeelliset terveystarkastukset esimerkiksi rajoilla, mutta myös muualla, kuten rakennustyömailla tai telakoilla, joissa tartuntaketjuja on myös esiintynyt.

Muutokset mahdollistaisivat päätöksenteon joustavasti ja nopeasti. Pakollista terveystarkastusta koskevassa päätöksessä voitaisiin ottaa huomioon kulloinenkin alueellinen epidemiatilanne, käytettävissä olevat terveydenhuollon resurssit sekä päivittyvä epidemiologinen ja lääketieteellinen tilannekuva. Ehdotetut muutokset mahdollistavat siten tarvittavat toimenpiteet tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi vaarantamatta kuitenkaan muuta terveydenhuollon toimintaa.

Tartuntataudeista vastaavan lääkärin päätös

Kunnilla on velvollisuus järjestää yleisiä vapaaehtoisia terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi tartuntatautilain 14 §:n mukaan. Voimassa olevan 16 §:n mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaavalla lääkärillä ei ole oikeutta tehdä yksittäistä henkilöä koskevaa päästöstä pakollisesta terveystarkastuksesta. Tämä vaikeuttaa ja voi viivästyttää helposti leviävän yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämistä. Kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voisi hänelle esitettävän uuden tehtävän perusteella tehdä yksittäistä henkilöä koskevan päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta. Tämä tukisi osaltaan tartuntatautien vastustamistyötä sekä nykyisessä covid-19-epidemiatilanteessa että mahdollisissa muissa tartuntatautitilanteissa. Ehdotettu lisäys tukisi osaltaan kunnille ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymille tartuntatautilaissa jo säädettyjen tehtävien hoitamista.

Tartuntatautilaki 22 § Altistuneen ja tartunnan saaneen velvollisuus

Tartuntatautilaissa ei ole säännöstä, joka velvoittaisi yleisvaaralliselle tai valvottavalle tartuntataudille altistuneen tai tartuntatautiin sairastuneen henkilön luovuttamaan itseään koskevia tietoja terveydenhuollon henkilöstölle. Velvoite antaa tietoja koskee ainoastaan tartunnanjäljityksen kannalta keskeisiä tietoja: tartuntatapaa, -ajankohtaa ja -paikkaa sekä niiden henkilöiden nimiä, jotka ovat voineet olla tartunnan lähteenä tai saada tartunnan. Tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi on tarpeen, että terveydenhuollon ammattilaisilla olisi käytettävissä tietoja tartuntatautiin sairastuneesta, sairastuneeksi epäillystä sekä näille taudeille altistuneesta tai altistuneeksi epäillystä henkilöstä. Tämä helpottaisi tartuntataudin jäljitystä sekä altistuneiden tavoittamista ja siten tartuntataudin leviämisen ehkäisyä.

Ehdotuksen mukaan yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin:
- sairastuneen ja sairastuneeksi perustellusti epäillyn sekä
- tällaiselle taudille altistuneen tai perustellusti altistuneeksi epäillyn henkilön

on annettava asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle: nimi, syntymäaika tai henkilötunnus, yhteystiedot, kotikunta sekä mahdollinen muu oleskelupaikka sekä muut tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot.

Lisäksi pykälän ehdotetun 2 momentin asiasisältöä muutettaisiin siten, että tiedot tulisi antaa asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle. Voimassa olevan lain mukaan tiedot annetaan asiaa selvittävälle lääkärille. Tartuntatautien jäljitystyössä toimii muitakin kuin lääkäreitä ja tämä nopeuttaisi asian selvittämistä, tartunnan jäljitystä tartuntataudin leviämisen ehkäisemistä.